Bɔko 302 nan sɔngɔ d. 41
2010 desanburukalo

Jɛkabaara

Jamana SNV
Cikɛla ceman n'a musoman kunnafoniseben
a bɛ bɔ kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamakɔ (Mali)

Kɔɔribaara taabolo jukɔrɔ-madonbagaw bɛ wulikajɔ la

nɛ 3, 4 ni 5nan

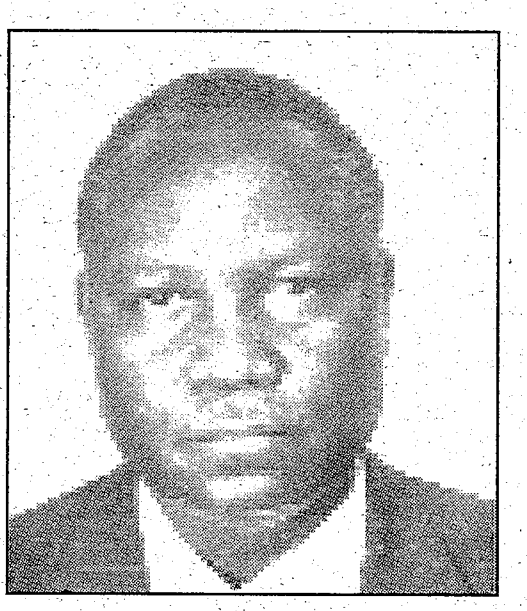

Kalafiliw kɛra Afriki kɔnɔ

nɛ 7 nan

Kɔɔri lahala bɛ di Burukina Faso jamana kɔnɔ ?

nɛ 8 nan

Kunnafoni dumanba Afriki ntolatanko la

nɛ 11 nan

Gelajɔ Hanbodejo ni Kɛra dɔgɔfiyɛ maana

nɛ 12 nan

Dantigɛlikan

Dinɛnatigɛ nà taabolo bɛɛ sinsinnen don jateminɛw de kan minnu fana banbannen don jatew kan. Don ni don, o ye kaloko ye ; kalo ni kalo, o ye sanko ye ; san ni san, o ye kɛmɛsigidako » ye.

Awa dinɛnatigɛ lahala bɛɛ bɔ kadara de kɔnɔ. O kosɔn, desanburukalo yebaga ye kunnandimɔgɔ ye, ka dà kan a ye san kelen tiimɛ ! O kosɔn fana, dugawudonnɔgɔnye kalo don san kura kunbɔta latigɛko numan kadara kɔnɔ.

Desanburukalo n'a kɔrɔ

O bà to, dabaga « Maa » ka wayega kɔnɔ, an ka duw kɔnɔsigi bɛ diya ; kàn ka baaradaw sɔrɔ sabati ; kàn ka dinɛnatigɛ kɛ daamubɔfɛn ye an bolo.

Desanburukalo bɔko in kɔnɔ, jamana baarada bɛɛ tɔgɔ la, n bɛ dugawudon kɛ ka nɛsin Jɛkabaara kalanbagaw bɛɛ ma, dabaa « Maa » ka san 2011 kàn bɛɛ ka dinɛnatigɛ daraja sankɔrɔta san ye. Dabaa Maa kàn bɛɛ « jɔrɛko » nɔgɔya, ka san mumɛ kɔfɛ lahala si nà sanga anà farikolo kɛnɛya dàn ma. N balima Jɛkabaara kalanbagaw, an bɛɛ kà dɔn ko dinɛnatigɛ tɛ kunfɛko kɛta ye, ka masɔrɔ, ale kelenpe de kadara kɔnɔ, ji bolisira bɛɛ nà tɛmɛyɔrɔ don. Nka dinɛnatigɛ ye « kolanininiso » ye fana dɛ. O de kosɔn, kabi bi ma se, an ka maakɔrɔw ka yɛrɛnɛ-dɔnkili dɔ bà fɔ ko : « ko lanini bɛ n bolo. An kà dɔn ko mɔgɔ tɛ ko sɔrɔ a ma min lanini ! »

Tumani Yalam Sidibe

"Kalan bɛ mɔgɔ sɔn hakili la, nka kunnafoni bɛ mɔgɔ bɔ kunpan na" Yɔrɔ Ulen Sidibe

Nantan kolon sagotigi tɛ

Hamidu Konate.

Kabi Ala ye diɲɛ da, sako tɛ nantan kolon na. Ale bɛ balo mɔgɔfɛmɔgɔya de la sanga ni waati, ka kun sɔrɔ diɲɛ majigin-ko bɛɛ la. Ala ye farikolo dan ma kan ka labaara, kale yɛrɛ kɛnɛya ani ka mɔnɛ bɔ an yɛrɛ la diɲɛ latigɛ kadara kɔnɔ. Tagɔɲu-manfɔ sɛbɛnna bɛɛ bɛ farikola-baara de kofɔ.

O kosɔn, sɛnɛmasa tɛ yen ; mɔnnikɛla ɲana tɛ yen, hali ba-gantigi kologirin tɛ yen farikolo-labaara kɔ. Diɲɛ kɔnɔ, mɔgɔ o mɔgɔ de b'i wɔɔsi a farikolo la, o de bɛ laban senyɛrɛkɔrɔ dawula kɔnɔ, ka kɛ mɔgɔ caman wɛrɛ ka ladegeta ye cɛ-danbetigiw ka kɛnɛ kan. O de kosɔn, an ba-rayan, weletɔgɔ wɛrɛ ma sɔrɔ dɔkɛnyɛrɛyebali la waati si kɛnyɛrɛla kɔ. Bamananw b'a fɔ ko : « ladili kelenpe min bɛ sɔrɔ ka di baarakɛbali ma o de ye ko : diɲɛ kɔnɔ mɔgɔ o mɔgɔ m'a yɛrɛ farikolo jagabɔ dɔkɛ si-ratɛgɛ la, o b'a yɛrɛ mumɛ kɛ maa wɛrɛ ka nafa jaga makɔn-ɔnbaga ye ! » Cɛya dun kɔrɔ ka bon o ma dɛrɛ. An bɛɛ ka wuli sanga ni waati bɛɛ k'an jɔ an sen kan ni mɔnɛbɔnyɛrɛla baara la-hala ye. N'o kɛra an fana bɔns-ɔnw bɛ wasa n'an ye maasɛbɛ-ja-mufɔkɛnɛ kan. Diɲɛ b'i ko misigɛnna n'a ka misiw de. N'a ye tile waati o waati ka jiri jufa dakasunɔgɔ la, a b'o waati ɲɔg-ɔn saba bɛ wuladafɛ taayɔrɔ caman na ka misiw ɲini !

Hamidu Konate

Maaya ni ko !

Maaya ye ko ye
Fo koba
Ka masɔrɔ lahala bɛɛ kɔnɔ
Jɔn kunandi b'a diya !
"Su kɔfɛ ko" tɛ
Nka balo kɔnɔko don.
U ye n su don wo ;
U ye n su jeni wo ;
U ye n su
Kɛ jila tumufɛn ye wo,
O si tɛ baasi ye,
Ka d'a kan,
Su kɔfɛ ko t'a kunko ye !
Min ka gɛlɛn
O ye "n ka balowaati" ye.
O de ye
Maaya taabolo ye.
O yɛrɛ de dun ye
Ko in bɛɛ kun ye.
Aw ma ye
Mɔɔɔ si kunko-gɛlɛntigi tɛ
Fo balobaga
Min b'i taasi waati bɛɛ
Saya kɔfɛwaatiw kan.
Aa !
Maaya ni ko.
N'ka o dɔnbaga tɛ
Hakili suruntigi ye !

Tumani Yalam Sidibe

Nin kɛra san in kalo in na

San 1835 nowanburukalo tile 25 de, ko dɔnbagaw ka fɔ la, Sankarew benbakɛ, ko « Fila Kali Sangare », ye Biriko sigida tu tigɛ, k'a kow kalifa diɲɛ lahɔrɔrɔ-mada saba bɛɛ jinɛw ma : Sanfɛ jinɛw ; duguma jinɛw, ani fiɲɛfɛ jinɛw. O de ye Birigo kɛ fulakɛ saba sigida ye, k'u naaninan banban Kasaro.

Tumani Yalam Sidibe

Hakilisɛnɛkɛnɛ

Ni fan bɛɛ bɛ Sibiri sɔrɔyɔrɔ bɔ, bɛɛ kɔni bɛɛ taa Sibiri ɲini sibiri-bugu de. Diɲɛ kɔnɔ, bɛɛ n'i sɔrɔy-ɔrɔ don. Ni mɔgɔ yera yɔrɔ la i ma bisigi yɔrɔ min, o de bɛ bala mɔg-ɔw la !

Tumani Yalam Sidibe

Kɔɔrisɛnɛ jukɔrɔmadonfɛnw ka sabati

Kabi Mali jamana yɔ̀ ka yɛrɛmahɔrɔnya ta san 1960 sɛtanburukalo tile 22, ɲɛmaaw ka wale kunbaw bɛɛ bɛ togodaw de ka ɲɛtaa kofɔ. O wale dɔ ye balikukalan yè, o min matarafasow da yɛlɛnna ka caya jamana fan bɛɛ fɛ. Nka i komi a kalan bɛ balikuw kɔɔrisɛnɛ, ni nakɔfɛnw ni bɛnɛsɛnɛ ani sumansɛnɛ ye sira ni dafusɛnɛ kɛnɛ kɔrɔw yalon Ɔtuwale kɔnɔ.

Kɔɔrisɛnɛ y'a kɛyɔrɔw don da la

Balikukalan matarafako ɲuman senkɔrɔ, siga tɔ̀ la ko kɔɔrisɛnɛ yɔ̀ de kun kan fɔlɔ, n'i dun ko baliku, i ko baarakɛla de, balikukalan gafew bɛɛ sɛbɛnna kɛyɔrɔ kɛtaw de lahala kɔnɔ : mɔnni ; baganmara ; sɛnɛ ; jiriladonbaaraw... fo ka se dudenw lamɔ taabolo lakikaw ma. O kanma, Mali fan bɛɛ, balikukalansow bilara sɛnɛ yiriwa baaradaw ka bolo kan. Mali woroduguyanfanbɔlo min ye kɔɔrisɛnɛ matarafayɔrɔba ye, o lahalaw bilara CMDT ka bolo kan ; k'a ta Kayi mara la ka na don Kulukɔrɔ mara kɔnɔ ani Segu mara, hali ni sɛnɛfɛnw bɛɛ sabatikɛnɛ yɔ̀ yɔrɔw ye, Mali tiga fanba fana bɛ sabati olu de kɔnɔ. O kosɔn o yɔrɔw balikukalansow bilara tiga ni sumansɛnɛ baarada OACV ka bolo kan. Fɛn min ye Joliba ba jɔsira taabolo kɛnɛw ye, k'a ta Bamakɔ fo Lagine jamana dancɛ, o balikukalansow bilara sira ni dafusɛnɛ baarada ka bolo kan, n'o ye Ɔtuwale ye. Bi, mɔgɔ bɛ se k'a fɔ ko kɛyɔrɔ sigidaw bɛɛ ka ɲɛtaasiraw bɔli fana matarafa a ɲɛma CMDT ni Ɔtuwale maraw bɛɛ kɔnɔ : siraba dilanw ; dɔgɔtɔrɔsojɔw, fo ka se sugufiyɛw labɛnni ma. Bololabaarakɛlaw donna baarakalansow kɔnɔ fán bɛɛ cikɛminɛnw nagakɔrɔ dilan sabati kanma : wotorow ; dabaw n'u ɲinw ; kurucilanw... Awa, baganmara sabatili kadara yɛrɛ fana kɔnɔ, bagandɔrɔgɔrɔkalansow dayɛlɛnna fan bɛɛ, bagan pasanw latulɔ baarabolow fana sigira sen kan cɛw ni musow kanma... Hali n'a danna iziniko ma bi, mɔgɔ bɔ̀ fɔ ko nafolo hakilinan bɔlen kɔ yen, izini ye ko ye min jɔda ka bon haali jamanaw bɛɛ ka yɛrɛmahɔrɔnya sabati kofɔfɛnw la.

Damantan kɔɔrisɛnɛ bɛ sen na, Mali tɛna bali a dɛmɛbagatɔnw la...

Ameriki ; Azi fo Afriki yan ani yɔrɔ wɛrɛ tɔw bɛɛ, jamanaba bɛɛ bɛ jate ka sanga a kɔnɔ iziniw de lahala ma, olu bɛ se ka kɛ izini girinw ye : mobili dilan iziniw ; tarakitɛriw ta ; pankurunw ni nɛgɛsiranɛgɛw n'u bolinkanmasinw..., i ko u bɛ se ka kɛ izni mankanw ye cogo min : finidilan iziniw ; nafɛndilan iziniw ; nɔgɔw ni pɔsɔnidilan iziniw... O de kosɔn, mɔgɔ bɛ se k'a fɔ bi ko kɔɔribaara taabolo sigidaw ye Mali ka yɛrɛmahɔrɔnya sabatili yeyɔrɔkɛnɛbaw ye ka da

... a kafisa an k'an banban kɔɔrisɛnɛ kan, ka masɔrɔ a nafasiraw ka ca.

A tɔ bɛ ɲɛ 4 nan kan

ɲɛ 3 nan tɔ

u kɔnɔ iziniw lahala kan.

A man kan gɛlɛyaw ka ɲɛɛtakow bali

Tiɲɛ don bi ko kɔɔrisɛnɛ taabolo bɛ gɛlɛyaw kɔnɔ minnu bɛ Mali kɔnɔ kɔɔrisɛnɛ ka lafu kofɔ san o san, hali ni ka da kɔɔrisɛnɛnaw ka cɛsiri kan o ma kɛ !

Nka, Mali gɔfɛrɛnama ka kan ka fɛn kelen min dɔn, o de ye ko fɛɛrɛ bɛɛ ka kan ka tigɛ a fɛ walasa kɔɔrisɛnɛ kɛra sababu ye ka fasodenw ka ɲɛtaawale minnu sigi sen kan kabi san 1960, olu waleyali ka na dabila fiyewu ! Sirabadilan minisiriso, ni baganmara minisiriso de ka wulikajɔ ka kan ka bonya kosɛbɛ.

O bɛ to CMDT ni Ɔtuwale(ani OACV) y'ɔ baara minnu sabati ka ban, kabi san 1970 ka se bi ma, cikɛduguw kana ɲɛnafin sɔrɔko jugu kɔlu la.

Mohamɛdi Dunbiya
Sɛnɛkɛlakɔliden kɔrɔ Ɔtuwale mara la.

Kɔɔri taabolo dɔw :

An ka taamaw senfɛ Kucala cikɛmara kɔnɔ, kɛrɛfɛ ɲininkaliw y'an ladɔnniya ko ɲinan kɔɔri bɛ barikama sɔrɔ Mali kɔnɔ, ka da a kan, Mali mumɛ kɔɔri sɔrɔ duguma hakɛ da ye kɔɔri tɔni 270 000 ye, ka sɔrɔ Karangana izini kelenpe ka ɲinan kɔɔrihakɛ wurusita ye kɔɔri tɔni 270 000 ye !

Nin hakɛ fɔlenw bɛɛ bɛ jate duguma hakɛ de kan. O b'a jira ka man kan ka bala mɔgɔ la n'an y'a mɛn 2010-2011 baarasan kɔɔri sannifeere kuncɛlen ko Mali mumɛ ye sɔrɔ kɛ kɔɔri tɔni 300 000 hakɛ la !

Mali ye kɔɔrisɛnɛ jamana ye min kɔnɔ kɔɔrisɛnɛnaw y'a faamu ko « danmatan kɔɔri sannifeere baaraw bɛ waleya Mali jamana kɔnɔ, a man kan ɲɛ si ma kɔɔrisɛnɛ ka daji olu sababu la. O de kosɔn, san o san olu ka wulikajɔ kanma Kucala kɔɔri wurusi iziniw ni Sikaso taw ; Buguni taw fo Fana ni Dɔyila taw si labaarabali ma to san si. Bamakɔ kɔɔribaara izini fana b'o cogo la. Hali ni gɛlɛya dɔɔnin kɛra sababu ye ka Welesebugu kɔɔri wurusi izini lajɔ san danmadɔ kɔnɔ, an dalen b'a la k'a fana bɛna labaara a ɲɛma !

Tumani Yalam Sidibe

Mali kɔɔribaara taabolo kɔkɔrɔdonbagaw bɛ wulikajɔ la

Kosa in na, kabini « Wasipu » (Wacip) baarabolo waati la, fo ka se bi ma, Lamerikɛnw ka dɛmɛsiraw bɛ ka don Mali kɔɔribaara taabolo kɔnɔ, ka girinya ka tɛ fɛ.

O dɛmɛw bɛ sɔrɔ CMDT ni Ɔtuwale fɛ baaraminɛnko siratɛgɛ la, i ko a bɛ sɔrɔ u fɛ ka bɔ Lamerikɛnw yɔrɔ cogo min na nafolomuguko ni baara-ɲumankɛ-hakilinanko la. O ye ko ye min tɛ bala kɔɔriko kunkankow dɔnbagaw la, ka masɔrɔ lamerikɛn jamana bɛ jate diɲɛ kɔɔrisɛnɛ jamanabaw fɛ. Mɔgɔ faamuyalenw ka fɔ la, Lamerikɛn jamana (USA) bɛ diɲɛ kɔɔrisɛnɛ jamanaba sabananya de la, Sinwa jamana ni Ɛndu jamana kɔ fɛ. Ka da lamerikɛnw ka dɛmɛ kan, mɔgɔ bɛ se k'a fɔ ko ŋɔniba de bɛ ka bɔ Mali kɔɔribaara taabolo tigilamɔgɔw sen na bi.

O b'a to an bɛ hakili basigi sɔrɔ Mali kɔɔriko ka siniko ɲɛ ɲumanko la. « Hali ni kɔɔribaara taabolo ma ɲɛ don dɔ kɛnyɛrɛye ka bolokanbila kɔ, o bɛ kɛ k'a to labɛnbolo kɔnɔ min labaarako ɲuman bɛ kɛ kɛnyɛrɛye sɛbɛlama bɛɛ seko kadara kɔnɔ.

Nka hali ni lamerikɛnw jɔda bɛ ka bonya ka t'a fɛ Mali kɔɔribaara taabolo kɔkɔrɔmadonni na, an ka dɔn ko jamanaba wɛrɛw bɛ yen minnu fana kun bɛ Mali kɔɔribako ka sabati laɲini kɔrɔ.

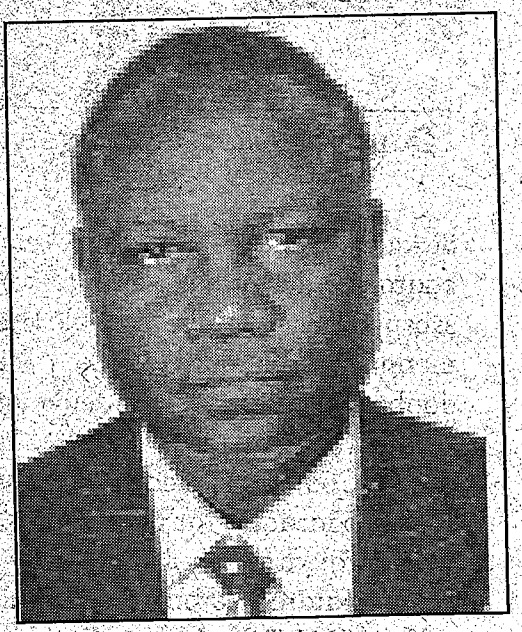

CMDT ni Ɔtuwale ɲɛmaabaw Cɛna Kulibali ni Isa Jire.

*** Berezili jamana**

Berezili jamana ye Ameriki gun ɲɛtaa jamanaba dɔ ye min ka wulikajɔ bɛ ka sankɔrɔta yiriwa laɲini jamanaw kɔnɔ diɲɛ fan bɛɛ fɛ. O de kosɔn, kabi san 2010, Berezili sɛnɛko dɔnbaga ŋanaw bɛ Mali kɔnɔ yan kɔɔ-

A tɔ bɛ ɲɛ 5 nan kan

Jɲɛ 4 nan tɔ

risɛnɛ ka sabati kadara kɔnɔ.

O de kosɔn u ka cakɛda fagaba bɛ Bamako sɛnɛ yiriwa kalansoba la Sotuba, k'a bolofaraw kɛ Sikasɔ, Buguni, Kayi fo Gundamu. O kalansoba o de sɛnɛfɛn sifilɛforo kɔnɔ Sotuba, kɔɔri bɔnsɔn kalite caman bɛ cikɛ yen. Kunnafoniw siratɛgɛ la an ye minnu sɔrɔ ka bɔ « IER » ni Mali sɛnɛko minisiriso la, Berezilikaw ka dɛmɛ bɛ mɔɔnɔbɔ kɛ ka ɲɛsin Mali kɔnɔ kɔɔrisɛnɛkalan siratɛgɛw bɛɛ fana ma...

CMDT ni Ɔtuwale ye gatigi caman ka diɲɛnatigɛ tiimɛyɔrɔ ye ka da kɔɔri nafa kan.

*** Olandi jamana**

Olandi jamana ka dɛmɛ bɛ sen na ka ɲɛsin Mali kɔɔribaara taabolo ma kabi san 1987. O dɛmɛ min bɛ sen na hali bi, o bɛ tɛmɛ sira caman fɛ : kɔɔrisɛnɛnaw kunnafoniko ɲuman diɲɛ taabolo kan an'u kalanko ɲuman kɔɔrisɛnɛ taabolo ɲuman kadara ɲuman kɔnɔ ; nafolomugubɔ baara kɛko ɲuman ka ɲɛsɔrɔ kanma fo ka se sɛnɛkɛbagaw ladamuko ɲuman kadara ma.

An k'a to an hakili la :

Bi bi in na, k'a ta Suwisi jamana na ka tɛmɛ Ɛndu jamana fɛ, Mali kɔɔribaara taabolo ka tosenna y'an ka jamana ka ɲɛtaa dɛmɛ jamanaw bɛɛ ka wulikajɔko ye. Hali diɲɛ bankibonbaw i n'a fɔ « banki mɔnjali », ka s'an ka bonkɔnɔbankiw ma : « BIM-SA » ; BNDA... olu bɛɛ ka wulikajɔ ko ye kɔɔrisɛnɛ ka sabati laɲini ye.

Nin fɔlenw bɛɛ sinsinnen don kɔɔrisɛnɛnaw yɛrɛ de lahala kan. I ko aw dun y'a kalan Jɛkabaara tɛmɛnen kɔnɔ cogo min, bi bi in na, Mali kɔɔrisɛnɛnaw bɛɛ banbannen bɛ wulikajɔ jɔsenw de kan kɔɔrisɛnɛ ka waati bɛɛ sabati kadara kɔnɔ. O de kanma Mali sɛnɛko minisiriso mɔgɔ faamuyalen dɔ ka fɔ la n ye : « *N'a ma ɲɛ k'a bɛ senkɔrɔmacɛ k'a bɔ yen (kɔɔrisɛnɛ), f'o ka sɔrɔ nɔnabila sɛnɛfɛn wɛrɛ de bɛ yen min b'a cikɛlaw ni Mali jamana bɛɛ mako ɲɛ sira bɛɛ fɛ. Ne dun ka faamuya la, o sɛnɛfɛn tɛ yen fɔlɔ !* »

Kɔɔrisɛnɛ, hali n'a taabolo bɛ bɔ Mali gɔfɛrɛnama ka bolo kan don dɔ, an bɛ se k'a fɔ k'o ko senkɔrɔbɛnbali tɛna to. Kodakoma ye ko lanɔgɔ ye. O ba jira ko kɔɔrisɛnɛ taabolo tɛ se ka da sɛnɛfɛn si sɛnɛ yiriwabaarada kɔrɔ labanko ma. O de kosɔn, ka bɔ diɲɛ fan bɛɛ fɛ, Mali kɔnɔ ɲɛtaa dɛmɛ jɛkulu bɛɛ bɛ nɔnɔbila kɛ ka ɲɛsin kɔɔriko ka siniko ma Mali kɔnɔ ka masɔrɔ ni kɔɔri ye Mali kɔnɔ hakilisigi bajuba dɔ ye bi, a ka sini labilako jugu fana bɛ se ka kɛ balanako juguw lahalaw ye ! O tan si ka laɲini ye.

Mariyama Kulibali ka bɔ Badenkɔ

Mariyama Kulibali n'a cɛ sigilen bɛ Badenkɔ a mɛɛnnna. U ka baara ye jago misɛn ye tilema fɛ ani sɛnɛ samiɲɛ fɛ. O de kosɔn u ka foro bɛ Badenkɔ dafɛdugu dɔ la, san o san, u bɛ ɲɔ ni tiga ani kɔɔri sɛnɛ yɔrɔ min. Mariyama ka fɔ la, kɔɔri kurunnin fara kɔɔriba kan, kɔɔri de kɛra diɲɛ bangusigikolo ye waati bɛɛ. Fɔlɔ, an tun bɛ kɔɔri sɛnɛ kan yɛrɛ n'an somɔgɔw feriyabɔ. Bi, o lahala ma silatunu. Nka min farala a kan ni jɔdaba ye, o ye nafolomugu telin sɔrɔli ye, k'an yɛrɛ n'an somɔgɔw nafa ; k'an hakili sigi ; k'an fana niyɔrɔ sɔrɔ diɲɛ sigirɔdiya la ! »

An ka nin to an hakili la

Walasa ka kɔɔri jɔda dɔn diɲɛ kɔnɔ adamaden nafafɛnw sɛrɛ la, an k'a faamu ko Lameriken jamana (USA) « Etazini » de ye diɲɛ nafolotigiba jamana fɔlɔ ye. O ka iziniw kolo girin bɛ baara kɛ kɔɔri de kadara kɔnɔ ka da a jɔyɔrɔ kan kɔɔrisɛnɛ na ka bi kɔɔrirofow kɔnɔ, ka na se kɔɔri wurusi ; kɔɔri parata ani kɔɔri bayɛlɛmadaw, fo ka se fɛn wɛrɛw ma, minnu ye finiw ni fini bɔnnaw ye.

Ne hakili la...

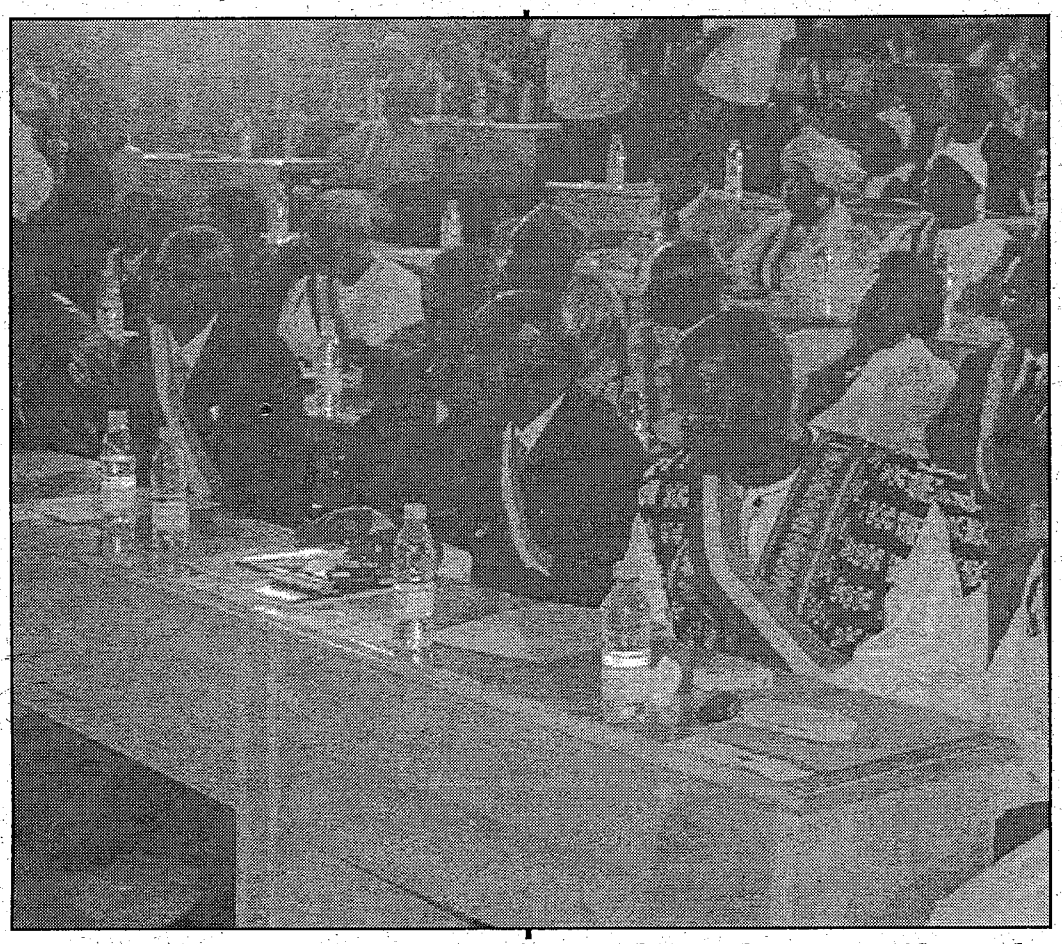

Jamanadenw bɛɛ tɔgɔlaməgɔw ye depitew de ye, o kanma, u ni bonya ka kan.

San 2010 sɛtanburukalo tile 22, Mali jamana ka yɛrɛmahɔrɔnya sɔrɔ donkunbɛn san 50 nan gintanw kɛra. O ka kan k'a to an k'a dɔn ko yɛrɛmahɔrɔnya tɛ ko denminko ye diɲɛ fɛn si lahala kɔnɔ.

Nka, yɛrɛmahɔrɔnya sinsinfɛnw bɛ fana dɛ. O ye baaradaw ye dɛ. O ye baaradaw warali ye bayɛlɛmadaw kadara kɔnɔ : jama baaradaw, minnu bɛɛ bɛ don jamana ni jamanadenw ka ɲɛtaa lasɔrɔ kɔnɔ. Iziniw, sobajɔw ani sirabadilanw ; dunkafa ni nafoloɲini sɛnɛfɛnw cikɛforow ka ɲɛɲini, k'u waleya ani k'u si caya ; ka sɔrɔ kungo nafafɛnw ma kɛ bolokɔfɛbilafɛnw ye. Baaraakalansow ni dugumakalansow ani adamadenya ladamu kalansow ka banban cɛw ni musow ani denmisɛnw ni maakɔrɔbaw ye fan bɛɛ, ka sɔrɔ ɲinɛ ma kɛ farikoloɲɛnajɛkɛnɛw kɔ. An k'a dɔn ko yɛrɛmahɔrɔnya lakanani walew de kolo ka girin n'a sɔrɔli taw ye. Fɛn min ye jamana dancɛw n'a kɔnɔnaw lakananiko ye, o ye lakana tigilaməgɔw kunkanko ye. Nka, ka jamana banban yɛrɛmahɔrɔnya kɔnɔ, o tɛ ɲɛsɔrɔ jamanaden bɛɛ lajɛlen ka fasoko wulikajɔ kɔ !

Tumani Yalam Sidibe

U ko...

Waati bɛɛ n'a ka faatɔ don. Diɲɛ ko bɛɛ lahala n'a ka faatɔ don. Bɛɛ tɛ faatɔya kunteere sɔrɔ !

"Siya" sinema (filimu) dɔnkili kumasen.

Ni mɔgɔ ma sa, i kunko tɛ ban ; ni kamalenkɔrɔ ma sa, i kunko tɛ ban.

"Siya sinema" (filimu) dɔnkili kumasen.

An k'an diya diɲɛ waati bɛɛ, damantan o bɛ ɲɛsɔrɔ. Diɲɛ kɔmasigi bɛ adamaden teere ɲumantigi bɛɛ bolo ten de. Fɛn wɛrɛ tɛ sɛlɛdɔ kɔnɔ kasa jugu ni kolo jalan kɔ !

Manbi Fofana ka bɔ Ncɔgɔnbugu (Kolokani).

Fiɲɛ wɛrɛ sɔrɔsira tɛ adamadenw ka diɲɛnatigɛ la danyɛrɛlabaliya kɔ. Cɛ o cɛ dalen b'a yɛrɛ la diɲɛsosigi kɔnɔ, o t'i kun bɔ diɲɛnatigɛ nafa baara ɲuman si kɔrɔ. Baarakɛla dun bɛ se ka sɛgɛn de ; nk'a tɛ malo abada !

Morikɛ Mamutu Sidibe Ka bɔ Kolokani.

Jankarabuya ni fanaya, olu de fana ye diɲɛmaa caman ka diɲɛnatigɛ fɛɛrɛ ye. N'a min kɔ ma bila kɛnɛ kan, o bɛ wasa !

Sumayila Magasuba Arajo « Kledu » nɛgɛjuru cila dɔ Bamakɔ.

Kalafiliw kɛra Afriki kɔnɔ

Bilɛzi Kɔnpawore, Burukina Faso peresidan kɔrɔ cɛbɔ kura.

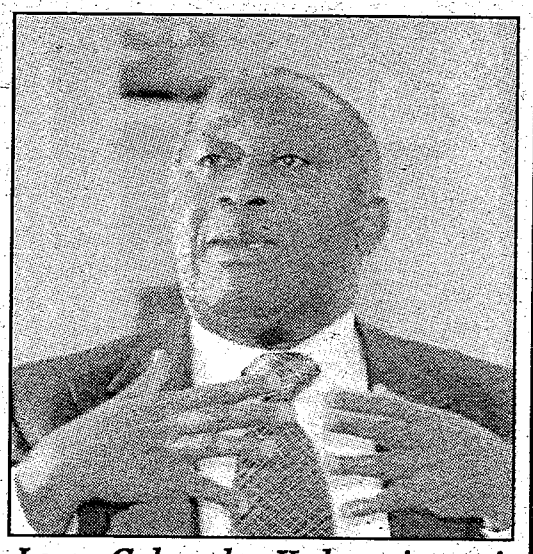

Loran Gubagubo, Kɔdɔwari peresidan sisan ta, cɛbɔ dɔ.

San 2010 ɔkutɔburukalo nà nowanburukalo kɛra persidan-sugandi kalafiliw ye Afriki kɔnɔ. Kɔdɔwarikaw y'u ka perisidan-sugandi-kalafili kɛ cɛbɔ wolonwula ni ɲɔgɔn cɛ minnu lakodɔnnenbaw kɛra waati in na peresidan Loran Gubagubo ye, ani peresidan kɔrɔ Hanri Konan Bediye, ani minisiri-ɲɛmaa kɔrɔ Alasani Daramani Watara. O kalafili taako fɔlɔ kɛra san 2010 ɔkutɔburukalo tile 31 (karidon). O don kelen na Nizɛrikaw fana tun kun dalen don kalafilibonw kan hakilinan-ɲini kadara kɔnɔ ka ɲɛsin u ka jamana sariya baju ma min sɛbɛnna jamana mara sɔrɔdasiw fɛ, peresidan kɔrɔ Mamadu Tanja ka fanga dafirilen kɔ san 2009 nowanburukalo la.

San 2010 nowanburukalo tile 21, Burukina Faso jamanadenw fana tun bɛ peresidan-sugandi-kalafili ni depite-sugandi-kalafilibonw sira kan walasa k'u sako ta peresidan Bilɛzi Kɔnpawore ni cɛbɔ wɔɔrɔ cɛ. O y'a sɔrɔ Lagine peresidan-sugandi-kalafili taako filanan bolodalen bɛ taako fɔlɔ cɛ ɲana fila fɔlɔ ni ɲɔgɔn cɛ.

Bɔko nata kɔnɔ, aw bɛna kalafili ninnu bɛɛ jaabi lakikaw sɔrɔ.

Tumani Yalam Sidibe

Zenerali Sekuba Konate, Lagine waati latɛmɛfanga peresidan.

Kalan sinsingafew bɛ fasokaw na Jamana baarada la

Kalan sabatifɛn ye kalanden jolenw ka gafew ye, kalansow kɔfɛ. Ni waati bɛ kalannijɛ ni jatekalan na, kalan sɔrɔlen daamu dabaa badaa sɔrɔfɛ ye adamadenya taabolo gafew ye. O caman bɛ Jamana baarada gafefeereyɔrɔ la. «Oroman», nakɔbaara ɲɛdɔngafe, kɔrɔlenkow ɲini ka dɔn gafew. O dɔw filɛ ninnu ye : Karaməgɔ dɛmɛnan, Mabɛn 1, 2, ...

N'aw mako b'u la, aw b'aw sen fa ka jamana baarada sɛgɛrɛ ani jamana ka sɛbɛnfeereyɔrɔ tɔw Bamako ani Mali mara wɛrɛw kɔnɔ.

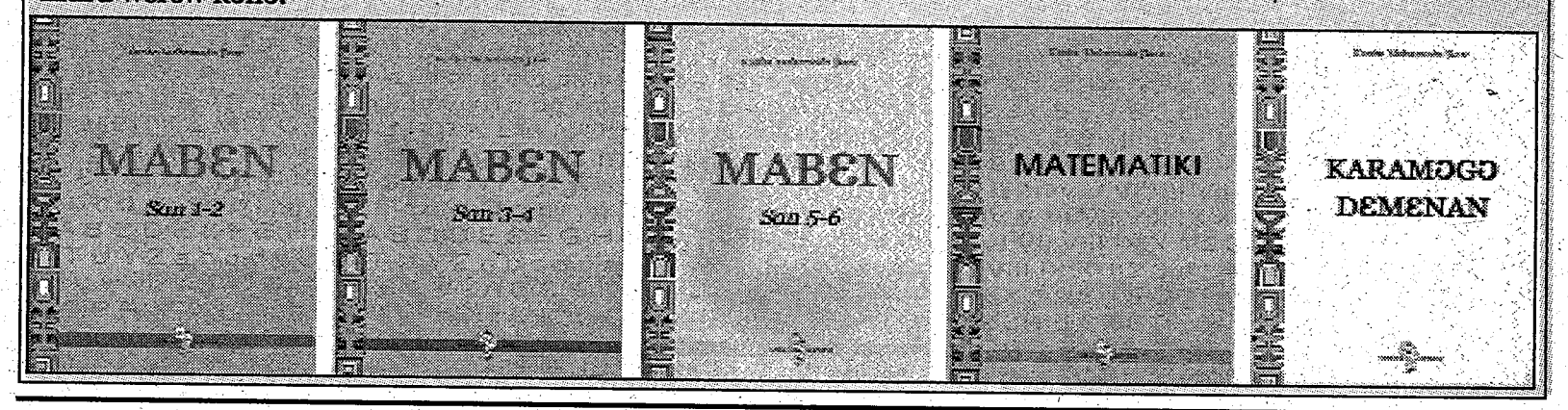

Kɔɔri lahala bɛ di Burukina Faso jamana kɔnɔ ?

Nin ye « APROCA » ɲɛmaaba kɔrɔ Faransuwa Trawele ka fɔta ye ɲininkali jaabi siratɛgɛ la an ye min bɔ kɔɔri tɔgɔla gafejɛ kɔnɔ (Le livre blanc sur le coton).

Nin ye gafe kɔnɔ masalabolo fɔlɔ ye min bɛ kuma kɔɔri ka « Hɔngi-Kɔngi » sira kan.

Faransuwa Trawele ka fɔ la, fɔɲɔngnkɔ kuma cɔman bɛ fɔ Afiki tilebinyanfanbolo nà cɛmancɛbolo kɔɔrisɛnɛnaw hakɛ kan, minnu ka balo sirilen bɛ kɔɔri la. O fɔɲɔgɔnkɔ kumaw bɛ to sen na. Nka, an kà dɔn ko yɛlɛma de bɛ don kɔɔri kunkankow la. Jama kuraw sen bɛ ka don kɔɔrisɛnɛ na, ka dà kan dɔ bɛ ka fara kɔɔrisɛnɛ jamanaw kɔnɔ. Kɔɔri nafasiraw kan. Misali la, Burukina Faso jamana kɔnɔ, o min taara kɔɔri sɔrɔta hakɛ tɔni 116 000 na san 1990 waatiw la, ka se kɔɔri sɔrɔta tɔni 630 000 ma bi, o bà jira ko cogo bɛɛ la, dɔ farala kɔɔrisɛnɛnaw hakɛ kan. Ni n ka kan ka Afriki tilebiyanfanbolo nà cɛmacɛbolo kɔɔrisɛnɛ jamanaw kɔnɔ mɔgɔ hakɛ bisigi fɔ, minnu ka diɲɛnatigɛ sirilen don kɔɔrisɛnɛ na, n bà fɔ kò bɛ se mɔgɔ hakɛ miliɲɔn 15 ma.

O bɛ jamana hakɛ joli la ?

Afriki mumɛ kɔnɔ, jamana bi saba ni saba de bɛ kɔɔrisɛnɛ matarafa. Nka sisan, kɔɔrisɛnɛnaw hakɛ bɛ ka sankɔrɔta. N ye kɔɔrisɛnɛ tigilamɔgɔ miliɲɔn tan ni saba minnu kofɔ, o jate bɛ Afriki tilebinyanfanbolo n'a cɛmancɛbolo jamanaw kɔɔrisɛnɛ tigilamɔgɔw dɔrɔn de kofɔ.

Kɔɔrisɛnɛ kɛko ɲuman bɛna ni ɲɔsɛnɛ fana sabatili ye.

K'i ka diɲɛnatigɛ sigi kɔɔri kan, o bɛ mun kofɔ ?

N bɛ n yɛrɛ ka taabolo misali ta walasa kà ɲɛfɔ aw ye. Ne ye kɔɔrisɛnɛ daminɛ san 1979 waatiw de la. N sera n ka kɔɔrisɛnɛ sigida la ni so kelen ani daba kelen ni waatinin balo dɔrɔnpe de ye.

San danmadɔ o kɔ, kan n to kɔɔrisɛnɛ na, n ye baganmara fana kɛ, ka n to sumansɛnɛ fana na. Bi, ka da kɔɔri sɔrɔ kan, n sera ka baarakɛminɛnw sɔrɔ.

N kɛrà baganmarala ye ani sumanba sɔrɔbaga. An kà dɔn fana, kò sɛnɛfɛnw ka ɲɔgɔnmafalen kadara kɔnɔ forow kɔnɔ, sumansɛnɛ bɛ fà kɔɔrisɛnɛ kɔ. O de kosɔn bi, n tɔgɔ bɛ fà Burukina ɲɔ sɔrɔlabaw fɛ. O tɛ n denw bali fana ka taa lakɔli la. N bɛ n den dɔ yɛrɛ ka kalanwari miliɲɔn kelen ni ba kɛmɛ sara san o san. O bɛ kalan nà sannayɛlɛnkalanso la (Iniwɛrisite). N den duuru fana bɛ kolɛzi la. An kà dɔn ko nin mɔgɔ kofɔlen bɛɛ tɛmɛna lakɔliso dugumabonw fɛ. Ka da kɔɔri sɔrɔ kan, an bɛ dugumada lakɔlisow jɔ fana duguw kɔnɔ. A yà ɲini kà dɔn o bɛɛ bɛ min kofɔ. Burukina Faso, an bɛ kɔɔri wele de ko : « sɛnɛ sisikurun ! »

O b'a jira wa ko kɔɔrisɛnɛnaw de jɔlen bɛ jamana ka sɔrɔ kɔkɔrɔ... ?

O ye tiɲɛ ye. Misali la, san 2005 la, kɔɔri ye sefawari miliyari 130 de la-don cikɛlaw kun. N ko cikɛlaw kun. Aw bɛ miliyari caman fɔkan mɛn tuma dɔw la arajow ni telewisɔn na, nkò tɛ cikɛlaw kun kan. Nka, fɛn min ye kɔɔri sɔrɔw ko ye, o bɛ cikɛlaw de kofɔ. O jatemine tɛ kɔɔri sɔrɔ ladontaw kofɔ jamana kun, ani kɔɔri tɔnɔ wɛrɛw n da sera minnu ma, nò ye sumansɛnɛ ; baganmara ani kalanko ye. A bɛ san fila bɔ bi, sumaw tɔni miliɲɔn kelen sɔrɔ kɛra Burukina Faso. O hakɛ 80 % bɔra kɔɔrisɛnɛdagaw de kɔnɔ. An kà ɲini kà dɔn o sumaw hakɛ sɔrɔlen sandɔ musaka wari ye joli ye.

Bɔkɔ nata kɔnɔ, an bɛ tɛmɛ ni Faransuwa Trawele ka fɔkan taw ye

Sugandibaa ni bayɛlɛmabaga ka bɔ « samuje gafe » kɔnɔ :

Tumani Yalam Sidibe

ɲɛ 5 nan tɔ

Berezili jamana min fana jɔko ka ɲi haali Mali ka kɔɔrisɛnɛ sabatili kɔkɔrɔ, o bɛ diɲɛ nafolotigiba jamana seeginnan jɔyɔrɔ de la. Ale fana ka iziniw kolo girinw bɛ labaara kɔɔriko kadara de kɔnɔ.

Tumani Yalam Sidibe

Sumansɛnɛ ni kɔɔrisɛnɛ ye Malidenw ka yɛrɛta-sɛnɛfɛnw ye

Nɔn ye minɛ kɛ tariku lahala ma, an bɛ fɔ ko Mali bɛ dinɛ jamanaba ma, an bɛ fɔ ko Mali bɛ dinɛ jamanaba kɔrɔw la. A waati lakodɔnnenbaa ye san 1235 waati ye, ka da Sunjatako kan. Nka, ka kɔn Sunjata ka waati ɲɛ, Baramadana ye Manden jujɔnkolo sigi. O ye san 612 ko ye. O de kɔfɛ, Gana masadugu fanara, ka don wasolon kiisa kɔnɔ ni fula si naani bɔkolow ye. Bamanaya ; surakaya, ka se ɲamakalaya ma, o adamadenya taabolow fana jujɔnna. Nin bɛɛ bɛ jira ko hali nɛ tun tɛ a ka bi dancɛ lakodɔnnenw kɔnɔ fɔlɔ Maliko kɛra yen dancɛ wɛrɛ širatɛgɛ la ɲɛ dɔ ma kabi dinɛ kɛnɛbɔnda. Ni fɛn kelen kɔni bɛ yen min fana kofɔra Mali fɛ sanga ni waati bɛɛ, o kɛra sɛnɛ ye. Tinɛ don bi ko Mali bɛ majamu ka sinsin sɛnɛ ; baganmara ; mɔnni ani bololabaara kan. An ka kan ka min dɔn o ye ko « hakilimaya siratɛgɛ la », ko si ma kɛ sɛnɛ sabati kadara kɔ. Baganmara ni mɔnni ani bolobaara, fo ka se kungo nafabɔ dangan ma, « fɛn dɔ bɛ n kɔnɔ » tigilamɔgɔw de bɛ ɲɛ sɔrɔ u la dɛ. O bɛ jira ko an ka dɔnkilidalaw nɔn ka kokɔrɔdɔnnaw yɛ fɔli min kɛ ko « sɛnɛ de ye ko bɛɛ jujɔn, awa sɛnɛ de bɛ ko bɛɛ labɛn fana », o de ye tinɛ ye. N'i dun ko ko sɛnɛ, i ko dɛrɛ ko : "suman fɔlɔ" ka sɔrɔ ka sɛnsɛn ka se sɛnɛfɛn tɔw ma. O kuma tiɲɛtigiya sinsinbolo yɛn ka maakɔrɔw ka fɔta in ye : *"Ni kɔnɔ faralen mako tɛ mɔgɔ ka ɲɔ ɲɛnɛn na, nin degunnen bɛɛ kɔni lahinɛfɛn ye ɲɔ kasa ye !"* Kɔnɔ faralen bɛ jate mɔgɔ suw fɛ. Su dun ka ko tɛ balo ko la. Nka balo bɛɛ kɔnɔ, sumansɛnɛ (ɲɔ ; kaba ; malo, sunan ; benbere ; keninge...) olu forow de kɛra Maliden sigida bɛɛ sigiɲɔgɔnw ye badaabadaa. Awa, fo ka se bi ma, Malidenw gatigi ladiriw bɛɛ hakilisigifɛn fɔlɔ ye ɲɔjiginɛ, ɲɔbɔrɛ ; ɲɔsegibaw de y'i tɔn kɔrɔ. O bɛ sinsin ka masɔrɔ an bɛɛ ko ko : « kɔngɔ tɛ mɔgɔ si faga ka ɲɔ to i kɔrɔ. N'i ma ɲɛ sɔrɔ ka na kɛ la, i bɛ jujɔn-tobi kɛ kɛ serijɛ ye ! » Mali kɔnɔ yan de, hali ka kɔn tariku bonda cɛ kunda yan de, tɔgɔbɔlenw ɲɛ, dabaŋana ; galabu dankelen, dugu saarintura, foro kɔnɔ cɛdancɛ... kɛra foro dugukolo lamagabaw jamu ye. Minnu bɛ dugukolo kɛlɛ, kɛ wajibiya san o san a ka tinsanw d'u ma u ka sumansi ɲɔkisɛ kelen kelen bɛɛ nɔ na. O ye tinɛ ye cogo min, tiga ; ku ; jaba... bɛɛ bɔ cogo kelen na.

Sumanbasɔrɔ de bɛ siginɛgɛkɔrɔ diya

Ni fɛn kelen bɛ yen min kɛra Mali sigidaw siyabɔnsɔn fanba ta ye kabi dinɛ bisimila, o ye cɛbalenw ka siginɛgɛkɔrɔ ye. Waati jujɔnw la, ale yɛrɛ de tun ye cɛ ka musoladon-sihakɛko ye. O bɛ jira ko ni cɛ si siginɛgɛkɔrɔbali tun tɛ to abada, ka masɔrɔ o bɛ bɔdu danbe lagosi, cɛ si fana denmisɛnninma tun tɛ tɛmɛ a sirafɛ, ka dɛ kan o bɛ ka cɛya fanga lagosi !

Nka, cɛmisɛnw ka siginɛgɛkɔrɔ diyafɛnba kɛra san diya taabolo ye fana dɛrɛ. Ni san tun diyara a ɲɛma mɔgɔw tun bɛ wasa ni siginɛgɛkɔrɔ ye ka masɔrɔ o bɛ siga bɔ bɛɛ la ko denmisɛnw jolida bɛ lafin ka sɔrɔ kɔngɔ makari ma dankari k'u ka « cɛfɛn-saba-ta » nisɔndiya la : « kulusi ; dulɔki ani banfula ».

N bɛ n ka jɛmukan in kuncɛ ni Sikaso dɔnkili tigilamɔgɔ ka kumaden ye :

« Sɛnɛ ye koba ye, jama
Sɛnɛ ye koba ye... »

Kɔɔrisɛnɛ nana nin bɛɛ senkɔrɔmadon ! Kabi ka kɔn tubabutile ɲɛ, kɔɔri bɛ cikɛ Mali kɔnɔ yan. Nka mɔgɔ bɛ se ka fɔni wasa ye ko tubabufanga ka ɲɛtaa sabati siradonnkɔrɔ sɛnɛfɛnba dɔ ye ka ɲɛsin Mali cikɛlaw ma. O de kosɔn kabi san 1945 waatiw la, kɔɔribasɛnɛ donna Sikasokaw ni Kucalakaw ani Buginikaw jogo la. O kosɔn, ka sɔrɔ tigasɛnɛ tun bɛ cɛmisɛn caman bolo don baara la Kita, kɔɔrisɛnɛ sannifeere tɔnɔbɔdaw fana tun bɛ ka sɛnɛkɛla caman lawasa o waati kelenw la Sikaso ; Kucala ani Buguni. Kabi o waatiw de la, Faransi jamana kɔɔribaarada, ko « CMDT », nana a bolofarasun sigi Mali kɔnɔ yan.

O de bangera CMDT la san 1974 waatiw la. Kɔɔrisɛnɛ tɛ bilako ye Mali kɔnɔ. Nka bi, a kɔb ɛ ka taaɲɛ ka don Mali fan caman wɛrɛw kɔnɔ, minnu tun tɛ kɛcogo bilama kodɔn kunu : Kita ; Kolokani... O bɛɛ de bɛ kɔɔri nafako kofɔ cikɛdagaw kɔnɔ.

Musa Fofana
Ka bɔ Sikaso

Kangari dara duwaɲɛw ka ɲɛmaaba ye ko sanu kilo 15 ka ye

Sanu kilo 15 min minɛna Bamakɔ pankurujigin kɛnɛ kan sanu yuruku-yurugula dɔ la, o taara min ? Nka, nin ko kɛra duwaɲɛw ka ɲɛmaaba sunɔgɔbaliyako ye, sabu jamana ɲɛmaa Amadu Tumani Ture ye kangari d'a ye ko sanu ka ye.

Sanu yuruku-yuruku bɛ labɛn pankurunjiginyɔrɔ nin cogo la : sanu jula fɛn o fɛn bɛ yen n'o ma sariya dafa ka ɲɛsin sanu julayali n'a kɔkanbɔli ma, duwaɲɛ kelen bɛ bolo pankurunjiginyɔrɔ. Tuma min n'o bɛna a ka sanu labɔ, o bɛ ka duwaɲɛw wele, o bɛna tɛmɛsira labɛn : Bɛɛ b'i ɲɛw tugu, cɛ bɛ bɔ n'a ka fɛn ye o cogo la.

A bɛ dɔgɔkun fila bɔ, sanu yuruku-yurukula dɔ, pankurujginyɔrɔ maa dɔw miirila ko pankurunjiginyɔrɔ ɲɛmaa dɔ ka mɔgɔ dɔn, ale taara a jɔ ni sanu kilo 15 ye. A fɔra ɲɛmaa in kɔ, a bɛnna n'o ka dankan ye. Nka n'o ma bɛn fɔlen na. O ye sanu minɛ, a ka ɲɛmaa nalen a ye ɲɛfɔli k'o ye. O ye sɛbɛn dilan min bɛ jira k'u ye fɛn dɔ minɛ, maa naani y'a bolonɔ bila o la. O tuma la, sanu tununna o yɔrɔnin kelen bɛɛ la. A fɔ cogo la, pankurunjiginyɔrɔ ɲɛmaa y'a bɔkan kɛ ko ale taara ni sanu ye walasa k'a sɛgɛsɛgɛ, nka sanu ma segin.

A kɔseginnen, sanu ma na, nk'a ye min fɔ, ko sanu tun tɛ. O ma a ka dankan kun minɛ cogoya si la, o wulila o yɔrɔ bɛɛ ka jamana kuntigi Amadu Tunami Ture sɛgɛrɛ, o fana ye ci se duwaɲɛw ka ɲɛmaaba Amadu Togola ma, ko sanu kilo 15 ka ye joona.

An ka ko in labɛn cogo makɔnɔ.

Alɛkisi Kalanbiri ka sɛbɛnni don ka bɔ « *Les Echos* » kunnafonisɛbɛn kɔnɔ, a bɔko 1135 nan, juma, ɔkutɔburukalo tile 22, san 2010.

A bayɛlɛmabaga bamanankan na : Yusufu F. Fane

Titibugu

A ye fulakɛ faga k'a ka misi kelen sonya. Wena Fɔnba n'u ko Farakata, nin bagan 68 nan nna kɛ a ka mɔgɔ faga n'a ka sonyani dan ye. Laadatigiw ka fɔ la, ni numu ye fula faga, a jalakibali tɛ to yen.

Ntɛnɛndon, ɔkutɔburukalo tile 18, san 2010, sɔgɔmadafɛ nɛgɛ kanjɲɛ 3 Titibugu. Misigɛnfulakɛ Isa Jalo tun bɛ sunɔgɔla a ka misiw kɛrɛfɛ, olu tun bɛ bindun na, a n'u yɔrɔ tun man jan. Gɛlɛya foyi tun tɛ yen. A bɛ o la a bɛ san caman bɔ. Fulaw fɛ, ka bɔ faw la ka na denw na, misigɛn ye laada ye. Nka, a ka sunɔgɔ tigɛra bere ɲɛ kelen fɛ a kunkolo la. A ka saya sababu bɔra o binkanni na. A fagabaga tɔgɔ ko Wena Fɔnba, n'u ko Farakata, ale ye maa ye min n'a hakili tɛ ɲɔgɔn fɛ. A mɛɛnna tata ɲinina kabini lɛrɛ caman. Nka mun ɲinitɔ tun don ?

Ka bagan kelen dama ɲini k'o faga ka taa o sogo feere sugu la dunni kama. A teriw b'a wele ko Farakata, a b'a yɛrɛ kɛ i n'a fɔ a bɛ baara kɛ Bamakɔ baganfagayɔrɔ la, ka sɔrɔ baara kelen foyi tà bolo.

A labɛnnen don ka fɛn bɛɛ kɛ walasa ka bagan kelen sɔrɔ k'o sogo feere a ka kiliyan ma a ni o min bɛ ko caman kɛ ɲɔgɔn fɛ, u delila ka faliw faga ɲɔgɔn fɛ ka o sogow feere sugu la. A bɛ se ka kɛ dɔnbaliya kosɔn, i ye o sogo dɔ dun wa ? Ala na yafa i ma !

Nin don, mankalanin n tanya kosɔn, Farakata ye Tibugu Isa Jalo sɔrɔ sunɔgɔ la. Sanni o cɛ, a tɛmɛntɔ mobili dilanyɔrɔ dɔ la, a ye mɔbili senbɔ kilen dɔ ye, a yɔ ta. A y'a man don fulakɛ la dɔɔnin-dɔɔnin ka nɛgɛ in sigi fulakɛ kun tayi ! A y'a ka baara in kɛ ni hakilisigilenya ye cogo min na, o b'a jira ko nin t'a siɲɛ fɔlɔ ye. A falen tun don, a ka baara ye wayeya ye, o de b'a bila dusukungɛlɛya walew la, a ye cogo n'a kokɛ cogo bɛɛ b'a jira.

Ka fulakɛ kirinkaranen to, Wena y'a ɲɛna ɲini misiw la ka misiden dɔ minɛ, sabu a y'a dɔn ko a kelen fanga tɛ se ntura belebeleba si la. A tun bɛ ka o misiden faga tuma min, fulakɛ y'a daminɛ ka bɔ ko kalama, sabu a ɲɛnaminilen tun don. Ka tɛmɛ a ka dusukun, basigilenya fɛ hali sa, a ye misiden to yen fɔlɔ ka fulakɛ tɔ lase n'a ka kannada jalamugu ye. Sabu a y'o ja fulakɛ kan na fo k'a faga. A tilalen o la, a nana a ka misiden bosoli daminɛ i n'a fɔ foyi ma kɛ, wa hali a hakili yɛrɛ tun tɛ fulakɛ su yɛrɛ la. A ye misiden boso teliya la, ka fulakɛ ka telefonni n'a ka wariw bɛɛ bɔ a kun, ka fara fɛn wɛrɛw kan. Lɛrɛ damadɔ, a tilala. A ye sogo bɛɛ ta ka taa n'u ye a ka so, k'a ka kiliyan Musa Kante wele, u bɛ san caman bɔ baara la ɲɔgɔn fɛ, nin cogoya kelen na. Musa Kante taara sogo di Isa Ganame ma, ale fana bɛ taa a feere sugu la sogodunnaw ma. A kow bɛɛ banna tuma min, Farakata taara a da ka sunɔgɔ i n'a fɔ foyi ma kɛ. Nka, a ka sunɔgɔ ma kɛ a ma lafiya sunɔgɔ ye cogoya si la, k'a sababu kɛ wale jugu in dɔnnen, Ɛnsipɛkitɛri de polisi Papa Manbi Keyita, n'u ko Mande sɛdentasɛgɛ, ale ye wulila jɔ kɛ ka taa tɛgɛ d'a kan. A ye lɛrɛ 72 kɛ polosiso la sɛgɛsɛgɛli kanma walasa ka fura bɔ a ka woro ɲɛma.

Mɔgɔfagala in ye taamasiyɛn caman bila min b'a jira ko ale ye mɔgɔfagala ye, nka a donni ka gɛlɛn mɔgɔ gansan fɛ. Mɔgɔ naani minɛna, maafaala yɛrɛ y'a naaninan ye, u jɔnna u sɔn na, ka sɔn ka jɔ u ka jɔ kiiritigɛla ɲɛkɔrɔ. Fulaw ni numuw cɛ, nin ma bala maa si la. Ka kɛɲɛ nin laada ye, jɔ lakika bɛ fulaw ni numuw cɛ. O la sa, wale in tɛmɛna numuw fɛ (Wena Fɔnba, fagalikɛla, Dakuna misibo den, ani Musa Kante u farankaɲɔgɔn-Dunan !

B.S. Jara ka sɛbɛnni don, ka bɔ « *Les Echos* » kunnafonisɛbɛn kɔnɔ, a bɔko 3565 nan, ntɛnɛn ɔkutɔburukalo tile 25, san 2010.

A bayɛlɛmabaga bamanankan na : Yusufu F. Fane

Nin kɛra Faransi

San 2010 nowanburukalo tile 22, Faransi dugu dɔ kɔnɔ, galomajirako kɛra. Lakana-bagaw welera ka na musokɔrɔba si lajɔlen dɔ ka bonda diyagoya kari a da la.

Nin ko in dun sera ka kɛ cogo di ?

Musokɔrɔba in kelen de tun b'a ka dunin (apariteman) kɔnɔ. Nka sigiɲɔgɔnw tun b'a la. Musokɔrɔba in ka bonda gasora a da la. Tile saba, a bɛ ka da gosi. Sigiɲɔgɔn si ma hakili sɔrɔ ka dɛmɛ ɲini ka don a ma. Tile sabanan de, sigiɲɔgɔn dɔ denmuso bɔtɔ lakɔliso la, o y'a kɔlɔsi ko ŋununŋunukan bɛ ka don bondagosi-mankan jukɔrɔ. O ye nɛgɛjurusirawele kɛ ka ɲɛsin lakanabagaw ma. Olu nana bonda kari. U ye musokɔrɔba sɔrɔ nindegunba kadara kɔnɔ. U y'a ta k'u kun da n'a ye dɔgɔtɔrɔso kan. A ye tile danmadɔ kɛ yen.

Nin bɛ sigiɲɔgɔnya adamadenya ntanya de kofɔ min b'a jira ko naansara jamanaw kɔnɔ ɲɛtaa n'a ta o ta, fɛn b'u kan min b'u kɔnɔnmɔgɔw ɲɛ bɔ an fɛ.

« *RFI* » ka taratadon lase ye san 2010 nowanburukalo tile 22

Tumani Yalam Sidibe

Nin ye kunnafoni dumanba ye Afriki ntolatan kadara kɔnɔ

Nin kunnafoni tɔnɔma an fɛ ka bɔ « Les Echos » kunnafonisɛbɛn bɔko 3575 kɔnɔ. A bɛ tali kɛ bolodonbolo nafoloko la min bɔra dijnɛ ntolatantɔnba « FIFA » yɔrɔ ka di togokaw ka « sɛgɛ » cɛden dɔ ma nɔ ye Kojowi Obilale ye. Ladiyali wari in hakɛ bɛ se sefawari milijnan 50 ma, nɔ ye erowari ba kɛmɛ ye.

Ladiyaliwari in dikun

San 2010 zanwiyekalo la kupudafriki ntolatanw kadara kɔnɔ min kɛra Angola, Togo « Sɛgɛ » cɛdenw (ntolatannaw) tun bɛ mobili kɔnɔ, ntolatankɛnɛ magɛnsira kan. Mɔgɔ murutilenw bɔra ka Togo cɛdenw ka mobili kooli surafɛ, k'u ka mobili bon ni marafakisɛw ye. O de senfɛ, Togo « Sɛgɛ » kamalenw ka jɔkɔlɔsila Kojowi Obilale ye marafakisɛw sɔrɔ, k'a jogin a kɔ na kɔnɔbara la. Waati jan kɔnɔ o wale jugu kɔfɛ, a tun bɛ fɔ ka faatura. Bana ni balosi hakɛ tɛ kuntilenna kelen na.

Kabi wale in kɛra Kojowi Obilale senbɔra ntolatankɔ bɛɛ la, ka masɔrɔ, ntolatan ye farikolojnɛnajɛ min ye, ale tɛ jnɛ sɔrɔ farikolo-kɛnɛmantigiya kɔ.

Nin kɔni ye wale kɛlen ye « FIFA » fɛ min bɛ dijnɛ ntolatan taabolo tigilamɔgɔw bɛɛ nisɔndiya ka masɔrɔ u bɛɛ bɛ dɔn ko ntolatan kasaara sɔrɔtaw kadara kɔnɔ, kɔkɔrɔdonbagaw bu la.

Kupudafriki, i ko kupudimɔndi, ale fana ye « FIFA » ka kɛnɛbaw labɛntaw ye ntolatan kadara kɔnɔ, dijnɛ kɔnɔ, ani Afriki kɔnɔ. Fɛn min ye kupudafriki ye, ale ye Afriki kunba kunbɛnkɛnɛ de ye min labɛn bɔ « kafu » (CAF) la fɔlɔ, ka kuncɛ « FIFA » la.

UEMOA jamanaw jɛ ntolatankupu lahala

UEMOA ye Afriki tilebinyanfan jamana seegin ka nafoloko kadara tɔnba ye, min ka cɛsiri bɛ sabati taabolo caman kɔnɔ, a tɔnden jamanaw ka donjɔgɔnna kadara kɔnɔ. O dɔ ye farikolojnɛnajɛ ntolatan ye. « UEMOA » y'o ntolatankupu sigi kabi san 2007 Ka ta o san na, kupu in tanna Burukina Faso (2007) ; Mali (2008) ani Bɛnɛn (2009). O tanko saba la, Kɔdɔwari cɛdenw (Samaw) y'a yalon sijnɛ 2, Senegali y'a yalon sijnɛ kelen. Kupu in kɛnɛ naaniman ntolatanw kɛra Nizɛri jamanaw kɔnɔ. O yalonbaga kɛra Nizɛri cɛdenw ye, ka da u ka u ka sesɔrɔ kan Bɛnɛnkaw jnɛkɔrɔ.

Ala k'an si jɔ ka taako duurunan makɔnɔn san 2011.

An k'a to an hakili la ko UEMOA ka farikolojnɛnajɛ Togo jamana kɔnɔ, san 2011.

Tumani Yalam Sidibe

"NUD" ka fɔ la, Malidenw bɛ jnɛtaa kofɛda la

"PNUD" ye dijnɛ jamana yɛrɛmanɔfinyalenw jetoba « O.N.U. » bolofara jɛkulu ye min jnɛsinnen bɛ adamadenya kadara juman wale yasiraw jnɛjinini n'a sigisenkanni ma. San o san « PNUD » bɛ sɛbɛn bɔ dijnɛ jamanaw kɔnɔ adamadenya lahala kan : nafolo musaka kɛta jamanadenw fɛ ; dunkafa lahala jamanadenw kɛmɛ tilada hakɛ la (%) ; kalanko ni kɛnɛyako ni baarako... « PNUD » ka jninan adamadenya kunkansɛbɛn bɛ jamana 169 de kofɔ min sɛrɛ da man di Mali la jɔyɔrɔko la. Mali bɛ jɔda 160 nan de la, min b'bila Burukina Faso jnɛ, ani Liberiya ; Cadi ; Gine Bisawo ; Mozanbiki ; Burundi ; Nizɛri ; Kɔngo Demokaratiki ni Zinbawe.

« PNUD » bi ka sɛbɛn in kɔnɔ, jamana min bɛ dijnɛ jamanaw jnɛkun na adamadenya balo-diyako kadara kɔnɔ, bi o ye Nɔruwɛzi ye. Jamana mafalen minnu bɛ na Nɔruwɛri nɔ kan, olu ye ninnu ye :

filanan : Ɔsuitarali
saban an : Nuwɛli Zelandi
Naaninan : Lameriken jamana (Etazini)
Duurunan : Irilandi
Wɔɔrɔnan : Luwesitansɛn
Wolowulanan : Olandi
Seeginan : Kanada
Kɔnɔntɔnnan : Suwɛdi
Tannan : Alimanji

Kɔlɔsili :

Faransi jamana bɛ jɔda tan ni naaninan de la jamanaw ka jnɛtaa-jateseben in kɔnɔ.

Mali jamana ma sɔn sɛbɛn in jɔyɔrɔ ma, ka da a kan ale ka fɔ la jatemine ma kɛ kalanko ni kɛnɛyako sannayelen walew kan Mali kɔnɔ.

An ye kunnafoni in bɔ « L'Independant » kunnafonisɛbɛn bɔko 2613 de kɔnɔ.

Bayelemaga : Tumani Yalam Sidibe

Gelajo Hanbodejo ni Kɛra dɔgɔfiyɛ maana

Nin fana ye « Ala ma hinɛna Alfa Umar Sɔ la » ka kɔrɔlenfɔ dɔ ye. A ka fɔ la Gelajo, n'a bɛ wele ko Hanbodejo, tun b'a ka fangatigiya sannayɛlɛnba la, n'o ye Kunari kɛlɛkuntigiba ye. Cɛ farin tun don ; cɛ cɛsirilen lakikaba tun don ; kamalenkɔrɔ dusutigi tun don. An k'a dɔn ko cɛya jɛmu lakali bɛɛ tun bɛ bɛn a ma.

Don dɔ, Gelajɔ Hanbodejɔ buranmuso taara Dɛra dɔgɔ la, n'o ye dugu ye min sigibaga fanba tun ye bamananw ye. Dɛra dugu ni Kɔnnan dugu furancɛ bɛ bamɛtɛrɛ 40 bɔ, Mɔti mara kɔnɔ. Gelajɔ buranmuso tun bɛ nɔnɔfeere de kɛ. Maa lankolon dɔw y'a wele a ye minnu jate nɔnɔ sannaw ye. U y'a ka nɔnɔ bɛɛ min.

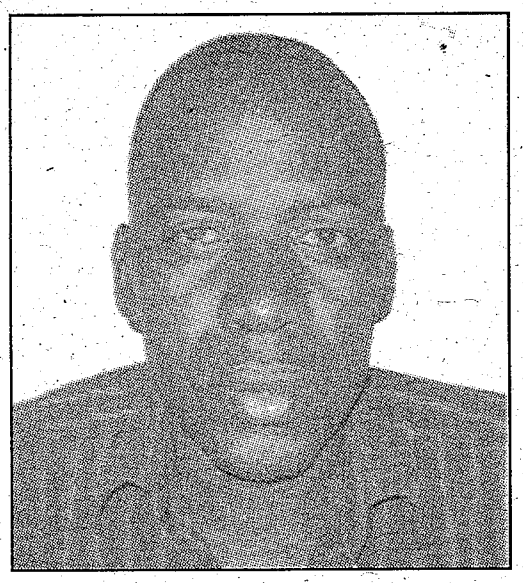

Usumani Sɔ.

A y'a ka nɔnɔ sɔngɔ kanni u fɛ waati min, u y'a ka nɔnɔfilen ci, ka sɔrɔ k'a kun di, ka turunin jugu bila a kun cɛma, k'o kɛ yɛlɛbɔnafɛn ye. A kasibagatɔ nana so. Gelajɔ Hanbodejɔ kɛlen k'a ɲininka, a y'a ka galo sɔrɔfɛn ɲɛfɔ o ye. O don kunbɛn dɔgɔ don, Gelajɔ Hanbodejɔ n'a ka kɛlɛndenw taara Dɛra dugu kooli. U ye Dɛra dugumɔgɔ cɛ caman faga, k'a ɟaminɛ a buranmuso ɲanibaga maa lankolonw la. U ye Dɛra dugu ci. A jɔra kokura.

Nkà ma jɔ a cogoya lakika kɔrɔ la. Kabi o waati de la, kumalakaliw b'a fɔ ko Dɛra dugu tɛn'a sawura kɔrɔ lakika sɔrɔ abada Dɛlen !

Kɔlsili : Gelajɔ Hanbodejɔ ye fula kɛlɛ cɛ farin ye « Sidibe » jamu bɛ di min ma Mɔti naansara fɔlikɛlaw (Kanaga) ka Masina kɛlɛ dɔnkili kɔnɔ.

Kunnafonidila Usumani Sɔ ka lase, ka bɔ Jamana baarada la
ani Tumani Yalam Sidibe

Mɔgɔ t'i tile kɛ, k'i donɲɔgɔn tile kɛ

Kabi adamaden sennin-fila, bolonin-fila bɛ mɔgɔya la diɲɛsosigi bangu kan, bɛɛ ka nata kɛra waati bɛɛ. « n ka kɔ to ! » Ko o ye denko ye ; o ye baara kunba fana ko ye min bɛ mɛɛn a kɛbaga ka saya kɔfɛ, ka ko labɛn diɲɛmaaw bolo. O b'a jira ko kabi diɲɛ jujɔn, adamadenya ma sigi kunfɛko kan. Hali baganw, olu minnu ka diɲɛnatigɛ sinsinnen bɛ sennayaala ; dumuni ani jimin ni sunɔgɔ kan, denko halilimaya bɔlu la. A nata b'u la hali, ni tin waati kuntaala man jan u cɛ, i n'a fɔ adamadenw. O kosɔn, adamadenya kolo sigira ko barikama minnu kan nɔlu mafalenba ye diinɛ ye, o bɛɛ nunjuru dulonna denmasaw n'u denw cɛsiraw kan : « Bangebaga ka kɛta den lamɔko ɲuman na walasa ka diɲɛ minɛbolo sɔrɔ diya a bolo ». O ye bangebagaw ka kɛtaw ye. Ani « Den ka masaladon a seko daraja bɛɛ la, walasa a ka dugawu sɔrɔ, ka kɛ sodanso ye a ɲɔgɔnnaw cɛrɔ ». O ye den ka kɛta ye ka ɲɛsin a bangebagaw ma.

N'i ye diinɛ o diinɛ ta : silamɛya ; kerecenya ; Budadiina ; fo ka se an ka ladala-diinɛw ma, a bɛɛ kelen kelen ye jɔdaba di denw n'u masaw cɛsiraw ma. O b'a jira ko adamadenya jɔsenba min ye « kɔto » ye, a man kan ɲɛ si ma mɔgɔ kɔ ko minɛ bolo wɛrɛ kan danbe sira sɛbɛ kɔ. « Anw fɔra an benbaw kɔ ka diɲɛnatigɛ kɛko ɲuman kɔlu ka lamɔ kadara kɔnɔ. A ka kan anw fana k'an senbɔ diɲɛnatigɛ la k'a ɲɛ ɲuman to an fana denw bolo. San ji bɛ kɔtigɛ k'a kɔ to nkɔmi ye. O kɛko ɲuman dɛ kɔni y'an bɛɛ ka laɲini ye !

Burulayi Fɔnba
Ka bɔ Welenin (Bananba)

Jɛkabaara

Labɔlikuntigi Sɛbɛn ɲɛkulu kuntigui
Tumani Yalam Sidibe
Sɛbɛn ɲɛkulu
Yusufu Fane
Bakari Sangare
Tumani Yalam Sidibe
ɲɛgɛnw kɛbaga
Amadu Jakite
Nataliye dilanbaga
Modibo Sidibe
Jaw tabaga
Haruna Trawele
Labɛnbagaw ɔridinateri la
Madamu Jakite Worokiyatu Sɔ
Fatumata Cero
Madamu Turc Mama Jalo
Baarakɛɲɔgɔnw
CMDT-SNV - Ofisi Nizeri -
Ofisi iri- OHVN
Hakɛ bɔta : 16000
Batakisira : 2043
Nɛgɛjurusira : 20 29 62 89
Jamana baarada -Sɛki zayedi tɔgɔla sira- Hamudalayi kin - Bamakɔsiti-
Wɛbu nimɔrɔ
www afribonc. net. ml/jekabaara/